

DVIJE DRAGANJINE SLIKE U VELOJ LUCI NA OTOKU KORČULI

Prilog slikarevom opusu

Franko Oreb

Slikarski opus splitskog dominikanca Vinka Draganje, čiju je biografiju s popisom njegovih radova i osvrtom na njegovu umjetnost, objavio pred desetak godina D. Kečkemet u zasebnoj monografiji,¹ bit će potrebno dopuniti s još dvije slike religioznog karaktera koje do sada nisu bile uočene, pa tako ni registrirane u stručnoj literaturi, a nalaze se sačuvane u Veloj Luci na otoku Korčuli.

Slika »Gospe od ružarija« nalazi se u crkvi Gospe Zdravlja, koja je sagrađena 1886. godine u predjelu Bad nedaleko današnjeg trajektnog pristaništa.² Druga slika s prikazom »Bogorodice bezgrešnog začeća« (Madonna Immacolata) nalazi se u crkvi Gospe Začeća u predjelu Kale, nedaleko lječilišta Kalos. Ova crkva je izgrađena 1885. godine³ kao zavjetna crkva ugledne velolučke obitelji Tabain, koja i danas o njoj brine.

Slika na platnu, koja se nalazi u crkvi Gospe Zdravlja, na oltaru sv. Dominika, prikazuje Gospu ružarija, u narodu više poznata kao Gospa Pompeja. Ona sjedi na tronu i u krilu drži Dijete koje dijeli ružarij (krunicu) s desne strane svetom Dominiku, a s lijeve sv. Katarini Sijenskoj, koji kleče do njenih nogu.⁴ Gospa je naslikana u crvenoj purpurnoj haljini, zaogrnuta plavim plaštem. Nad glavom joj je kruna sa zvijezdama a poviše nje je vijenac od zvijezda. Sveti Dominik, koji kleči u desnom donjem uglu do njenih nogu i prima krunicu od Djeteta, naslikan je u bijeloj haljini i crnom plaštu, a sveta Katarina u nasuprotnom lijevom uglu, također u bijeloj haljini i crnom plaštu, oboje dakle, u dominikanskom habitu s trnovom krunom na glavi, s pogledom uprtim prema Gospi. U desnom donjem uglu, ispod klečećeg lika svetog Dominika čitljiv je potpis autora: Fr. V. N. Draganja. Dok

¹ D. Kečkemet, Vinko Draganja, Izdanje Muzeja grada Splita, sv. 20, Split 1975.

² F. Oreb, Crkva Gospe od Zdravlja u Veloj Luci 1886—1986. Split 1986.

³ M. Gjivoje, Otok Korčula, Zagreb 1969, str. 364.

⁴ Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, Zagreb 1979, str. 168.

su za glavni oltar i oltarnu palu na njemu kao i za oltar sv. Franje u crkvi Gospe Zdravlja, u župnom arhivu Vele Luke sačuvani dokumenti o godini njihove gradnje i donatorima,⁵ za oltar sv. Dominika i Draganjinu sliku na njemu nema podataka u arhivu župnog ureda. Prema sačuvanim dokumentima, koncem prošlog stoljeća u Veljoj Luci su bila ustanovljena dva treća reda: sv. Dominika na 3. III 1898. i sv. Franje na 24. VII 1898. godine koji su bili namijenjeni svim zrelim ljudima obaju spolova i onima u braku, koji ostaju u svom zvanju i obitelji, s time da provode u život Franjine i Dominikove regule. Sastanci obaju redova su se u početku održavali u crkvi Gospe Zdravlja na Bađu. Slijedeće 1899. godine, na 22. X osnovana je i nova bratovština pod imenom »Gospe od ružarija«, uz postojeću bratovštinu sv. Josipa koja postoji od 1853. godine. Do izgradnje nove zgrade Bratovštine »Gospe od ružarija« 1903. godine, sastanci novoosnovane bratovštine također su se održavali u sakristiji te crkve.

S obzirom na iznesene činjenice mogli bismo pretpostaviti, da su oltar sv. Dominika i slika na njemu izrađeni upravo poslije tih događaja, tj. koncem prošlog ili prvih godina ovog stoljeća. Dok je tadašnji velolučki župnik don Frano Cetinić najzaslužniji za izgradnju crkve, izradu glavnog oltara i nabavu oltarne pale na njemu,⁶ dotle bi njegovom nasljedniku i upravitelju zavjetne crkve Gospe Zdravlja don Petru Bačiću, koji je prema sačuvanim dokumentima pribavio i uspostavio križni put (Via crucis) u crkvi,⁷ mogli s dosta vjerojatnosti pripisati nastojanje oko uspostave oltara sv. Dominika i narudžbe slike na njemu.

Druga Draganjina slika nalazi se na oltaru crkvice Gospe Začeca u Kalima. Slika je na platnu, a prikazuje stojeći lik Gospe (L'Immacolata) ruku sklopljenih na prsima, oborena pogleda, okrunjena vijencem zvijezda. Ona lebdi na nebu među oblacima iz kojih izbija tamno plava zemaljska polukugla na kojoj stoji polumjesec obavijen zmijom. Gospe u bijeloj haljini, s bijelim velom na glavi, zaogrnuta plavim plaštem, stoji na polumjesecu i lijevom bosom nogom gazi zmiju.⁸ U lijevom donjem uglu čitljiv je potpis autora: F. V. Draganja.

Ni za ovu sliku nismo uspjeli pronaći dokumente u župnom arhivu u Veljoj Luci koji bi nam otkrili godinu kada je slika nastala i tko ju je naručio. Međutim, kako smo već naveli, crkvice Gospe Začeca zavjetna je crkva porodice Tabain, koja je dala i dva svećenika, don Vicka i don Marka.⁹ U porodici postoji sjećanje, koje se prenosi iz generacije

⁵ Arhiv Župnog ureda Vela Luka (u daljnjem tekstu AŽU/VL), Dokumenti br. 6714 od 9. XI 1887, br. 4639 od 13. I 1889, br. 4639 od 16. III 1889, dokument bez broja datiran 15. III 1889. dokumenat bez broja i datuma.

⁶ Don Frano Cetinić župnik Vele Luke od 1875—1894. godine.

⁷ AŽU VL, dokumenti br. 38 od 7. XI 1892, br. 73 od 14. XI 1892, br. 1089 od 21. XI 1892. dokument bez broja datiran 3. X 1894.

⁸ Leksikon ikonografije... str. 145.

⁹ Don Vicko Tabain je 1898. godine rekao mladu misu u rodnoj Veljoj Luci, u župnoj crkvi sv. Josipa. Župna crkva je sagrađena 1848. godine i bila samo blagoslovljena, ovom prilikom je i posvećena, a svečanosti uz mjesnog župnika don Iva Depola i mitronosnog opata Nade Trojanisa prisustvovao i diecezanski biskup J. Marčelić. O tome vidi u »Crvena Hrvatska« br. 44, 29. X 1898. Don Marko Tabain, naručilac naše slike, rođen je u Veljoj Luci

na generaciju, a i piscu ovih redaka je to saopćeno, da je sliku dao naručiti u Firenci njihov član don Marko Tabain. Na stražnjoj strani drvenog okvira vidljiv je okrugli pečat s natpisom: »Raffaello Giorgi... per le piture Firenze.«

Na temelju toga mogli bismo pretpostaviti da je slika rađena u Firenci za vrijeme Draganjina boravka u tom gradu (1883—1887) te da

V. Draganja, Gospa od ružarija, oltarna pala u crkvi Gospe od Zdravlja u Veloj Luci

28. XII 1859. godine, a zaređen 1882. Kao mladi svećenik službovao je kratko u Janjini na Pelješcu i Čari, dok je u Smokvici na Korčuli proboravio u službi punih 45 godina. Umirovljen je 1940. godine. Umro je u Veloj Luci 8. III 1951. godine gdje je i pokopan na mjesnom groblju.

je okvir za sliku napravljen u jednoj firentinskoj radnji. Isto tako s dosta vjerojatnosti možemo pretpostaviti da ju je naručio mladi svećenik don Marko Tabain za oltar novosagrađene porodične crkve.

V. Draganja, Bogorodica bezgrešnog
začeca (Madona l'imacolata)
Oltarna slika u crkvi Gospe od začeca
u Veloj Luci

Obje slike, kao i većina Draganjinih slika religioznog karaktera, radene su po narudžbi i uobičajenoj ikonografskoj šemi i predstavljaju kopije nekih starijih predložaka. Ako bismo ocjenjivali vrsnoću i umjetnički domet ovih slika, onda bismo mogli kazati da slika Gospe bezgrešnog začeca (Immacolata) predstavlja kvalitetniji rad i pripada umjetnikovoj firentinskoj fazi. Dok slika Gospe Ružarija u crkvi na Badu predstavlja tipiziranu kompoziciju, dotle Gospa na drugoj slici predstavlja realistički oblikovani lik, rađen slobodnim potezima kista u živom i svježem koloritu.

DEUX PEINTURES D'AUTEL DE DRAGANJA À VELA LUKA
(ÎLE DE KORČULA)

Franko Oreb

L'auteur complète l'oeuvre du peintre de Split, du XIXe s., Vinko Draganja, par deux peintures d'autel signées, provenant de Vela Luka (île de Korčula).

La peinture »Vierge du Rosaire« se trouve dans l'église Notre-Dame de la Santé, et représente la Vierge à l'enfant sur son trône, avec saint Dominique et sainte Catherine de Sienne. Elle fut vraisemblablement exécutée pour l'autel de saint Dominique, dans l'église susmentionnée, à la fin du XIXe ou au début du XXe s.

L'autre peinture de Draganja représentant la Vierge Immaculée se trouve sur l'autel de la petite église de Notre-Dame de la Conception — église votive de la famille renommée Tabain. L'auteur la date à l'époque du séjour de Draganja à Florence, c'est-à-dire entre 1833 et 1888 quand, suivant la tradition, un Tabain, don Marco, vivait à Florence.